

Fundet på: <http://www.danforce.dk/article/articleprint/10/-1/8/>

Rekrutuddannelsen og menig i Håtunaholm 1944 / 45

Søg

► [Top](#) / [Dansk soldat i Sverige](#)

Skribent: [Børge Albøg Olsen](#)

Udgivelsesdato: 22.06.2002 13:06

Indkaldelsen til Brigadens forlægning i Håtunaholm kom i juli 1944 med anmodning om at stille den 28. august 1944 på

Märsta station. Ved ankomsten kom der yderligere 13 unge alle i 20 års alderen.

Vi blev afhentet af korporal Carlsen fra 1. bataillon hvis navnkundige chef var Kaptajn Helge Jensen også kaldet "Marokko". 1.kps. chef var prlt. Johs. Knudsen. kpl. Carlsen var i kakishorts, dagen var solrig og indbydende. Vi blev trasporteret på bataljonens 1 tons minilastbil. Derefter indkvarteret sammen med de uddannede fra 1.kp i 48 mands barakker, vi lå i 3 lag og havde et skab på 1/4 mt³ til vore private fornødenheder. Vi var udset til at være erstatning for de der af forskellige årsager havde forladt kompagniet.

Mandskabsbarakker i Håtunaholm maj 1944

Fra venstre: prlt. Buchwald, prlt. Kjær, prlt. P. Madsen og kompagnichef prlt. Johs. Knudsen, 1. Kp. 1. Bat.

Morter

Prlt. Peter Madsen, og som ildleder Mg. 1155 Goldschmidt.

1.Kp.3.Deling delingsfører officiant Malmkjær.

Håtunaholm i eftersommer 1944. Lejren lå i et smukt landskab, var opbygget af Pionerkorpset, langs aléen op til herregårdens hovedbygning. umiddelbart ud mod Mähleren. På den anden side af Mähleren lå den gamle universitetsby Sigtuna, med de mange kostskoler for piger og drenge. Sigtuna er nævnt i den dansk/svenske middelalderhistorie. Nordisk storpolitik blev forhandlet og afgjort i Sigtuna. Området rækker til Nordens ældste universitetby Uppsala universitet, der også er og var ejer af forlægningen Sättra-Brunn, der blev forlægning for såvel 1. som 2. bat. Til Håtunaholm hørte en skydebane og en feltbane efter de nyeste principper for uddannelse af commandosoldater. I sommeren nebrændte, uden Brigadens medvirken en avlsbygning. Runinerne gav os mulighed for i disse at træne realistiske gadekampe.

1.kp. barakker lå i som de første når man kørte mod Hovedbygningen. Tæt på vore barakker lå det kollektive stalinorgel, der bestod af en uendelig opmarchinging at nødtørftshuller dog med tag over, og kun med 2 diskrete sæder med døre foran. Det kunne være praktisk i visse situationer med denne beliggenhed, dog uden at kritisere restauratør Jensens udmærkede tilberedte måltider. Ve den der brugte de diskredte dasser, de blev betragtet som tøs drenge. Vi har aldrig konstateret utøj i barakkene trods den tætte belægning, dette skyldes uden tvivl tvungen ugentlig brug af lejrens lille men gode sauna.

2. Bataljon's teltlejr Hätunaholm
sommer 1944

I juni 1944 indkaldtes Brigadens 2.bat til rekrutuddannelsen
På dette tidspunkt var vi i Hätunaholm omkring 1500 mand til deling af alt undtagen bolig.
Ovenstående billede viser 2.bat. indkvarteret i telte på den anden side af allén. Det gav sig tydeligt bemærket i spisebarakken.Vi måtte nøje overholde de tider der var tildelt det enkelte kompagni.2. batallions chef var kaptajn von Freiesleben.

Mandskabsbåsene i
Hätunaholmlejr

Udover 1. og 2. bat.var der i Hätunaholm et kompagni Pionerer som havde opbygget lejren.

Pionererne - cykelgruppe

13 civilister til rekrutuddanneelse
i Hätunaholm

Det var disse 13 unge rekrutter kompagnichefen havde valgt til at supplere 1. kompagni til fuld normering. Sgt. Sundbøl fik overladt opgaven med at få disse civilister til at kunne håndtere deres optræden på militær vis, sammen med de allerede vel disciplinerede og uddannede menige i kompagniet.

Vi fik lært militær anstand, korrekt retstilling, ret ind til højre at kende forskellen mellem gevær over skulder og gevær på skulder, at præsentere gevær, og endelig at marchere og kende forskel på enkeltkolonne og marchkolonne m.v. Sgt. Sundbøl var en human befalingsmand, med let til smilet. Jeg stod i første geled og havde den samme svaghed, hvilket ofte krævede stor koncentration, ikke at bryde ud i grin. Bag mig stod Mikkelsen, der var lidt urolig af og til, når Sundbøl spurgte om årsagen lød det "melder hr sgt. jeg er ved at tage min fodvinkel". Efter 14 dage kunne vi optræde nogenlunde i geledet, og derfor deltog vi den halve dag sammen med de øvrige fra 1. kp. I løbet af 3 måneder blev vi udnævnt til menige og delte vilkår sammen med hele kompagniet.

UKPL.(Wung-Sung) og
1090(Agust Schuldt)

Billedet af 1090 Schuldt og 1106 Wung-Sung på nederste køje i eftertænksom situation. Foto 1159 Olsen.

MG. nr. 1159. 1. bat. 1. KP - 3.
deling, efteråret 1944

En kort beskrivelse af dagens forløb:

Kl. 06.00 blev vi vækket af hornblæseren med "I had to get up"

kl. 07.00 morgenmad, til tiden ellers ikke.

kl. 07.30 løbetur på mindst 3 km.

kl. 08.00 morgenparade med hele bataljonen.

Derefter opstilling udfør vore barakker hvor vi fik ris og eller ros hørte dagens militære tekst, d.v.s. øvelser m.v.

Middagspause afhængig af marchture eller tid i spisebarakken.

Derefter 1/2 times pause, som oftest brugtes til rengøring af påklædning eller udstyr.
Derefter fortsat øvelser til kl. 17.30.

Aftenspisning og fri til at stoppe hullede sokker eller en tur i bigrafbarakken.

Kl.22 blæstes retræten, og vi blev inspiceret som værende gået til ro.

Sædvanligvis var det delingsførerne der administrerede vore øvelser baseret på delinger, hele kompagniet under ledelse af kompagnichefen.

Vor delingsfører var officiant K.P.M.Malmkjær, der som befalingsmænd havde sgt.erne Sundbøl og Garset. Disse ledere blev for 3. deling mere end foresatte. Vi kunne henvende os om alle de problemer vi måtte få. Malmkjær har endog stillet sikkerhed for de udgifter jeg havde i forbindelse med min hobby at fotografere.

Morgenparade Hätunaholm 1944

Jeg skal her berette om den festlige begivenhed det også var.

Når det danske og svenske flag skulle op, skulle det danske altid være lidt over det svenske. Ve den der ikke sørgede for det- så skulle Marokko nok give et diskret vink herom. En anden pudsighed var, vort kompagni stod over 2.kompagni. Når kompagnicheferne fik klarmeldingerne fra delingsførerne, stod disse med ryggen til Marokko. Når kompagnichefen derefter skulde melde klar til bataljonschefen, gjorde de en vendig på 180 grader højre om. Chefen for 2. kompagni vendte denne vending med stor hjælp af armene, til stor morskab for os alle, siden da har kompagniet heddet "Pingvinerne".

Lægning af gangsti i Hätunaholm efteråret 1944

Tegnet af kpl.Jørgen Carstens. 1.kp.1.bat. produceret som postkort sendt til mg. 1159.

Motivet er anlæggelse af gangstier i Hätunaholm, efterår 1944. På grund af særegne jordbundsforhold, var jorden i regnperioder et modbydeligt ælte, som vi naturligvis ikke kunne frigøre vore støvler for når vi skulle ind i barakkerne. Den viste barak huser 3 og 4 deling og vort bomærke, et ovalt sort skilt med teksten "the loose hung boys" ses på gavlen. Bomærket fulgte os til Padborg maj 1945 og efterstående foto viser vort bomærke ophængt i galge ved mobiliseringen i Genarp ved Hækkeberga, Skåne april 1945.

3. delings logo i galge i Hækkerberga

Uddannelsen til soldat i 1.kp. af 1.bat.

Uddannelsen kan i korte træk beskrives som:

Skydeuddannelse.

Feltbanen.

Marchture.

1. bat på march på Mälaren til Rosersbergsskydeskole

Skydeuddannelse.

Vi havde 200 mtr. skydebane for alle menige med M.37 let rekylgeværer og med 6,5 mm rifler af Mausertype, M/96

Officerer og gruppførere trænede med Husqvarna 9 mm

og med pistoler. Vore Lotter fik også uddannelse i pistolskydning. Vi fik gennemtrænet, fremrykning under støtteild, hvor vi leverede mellemrumsskydning. I vinteren 1945 marcherede vi, hele batallionen på den tilfrosne Mählers is, nogle kilometer til en svensk skydeskole. Det var noget af en oplevelse, der præsterede vi fremrykning under støtteild, både mellemrumsskydning, overskydning med rekylgeværer og morterild, finalen var håndgranatkastning mod målet.

FREMRYKNING UNDER MOTERILD.

Disse øvelser var ikke tilladt for svensk personel, men vor uddannelse blev gennemført så realistisk, at det ikke ville gøre særligt indtryk på os såfremt vi under fremrykning havde mødt kraftig ild fra vore modstandere.

Feltbanen - Balancebjælkerne

Felbanen.

En nyskabelse indenfor militæruddannelse. Den bestod af balancebjælker i højde 3 mtr over jord, udspændt tov til armgang, pigtråd udspændt så tæt ved jord, at halen skulle holdes godt nede for at udgå revet buksebag m.m. I felt banen indgik et nærkampshus, med 1. sal og 25graders taghældning. Øvelsen gik ud på at overskibe sig over en vig af Måhleren i en fladbundet båd af krydsfiner, til en gruppe på 5 mand, landgang ved feltbanen, genneløb af banen, angribe nærkampshuset rense det for fjender, op gennem skorstenen, sætte sig på halen med fødderne i ret vinkel, og glide ned ad taget til en stoplægte, havde du den rette vinkel røg du ikke ud fra taget, men kunne tage en selvreguleret nedstigning.

Feltbanen -
nærkampshuset

Marchture.

Disse marchture er den disciplin som står tydeligst i min errindring. Uden tvivl fordi de krævede mere end en naturlig anstrengelse for at mobilisere de nødvendige kræfter for at gennemføre. Vi blev i vinteren 1945 purret kl. 03 eller 04 natten før torsdag, det var ret regelmæssigt, og vi lærte at gå tidligt til ro onsdag aften. Vejret kunne være snestorm, lave frostgader eller isslag. Vi marcherede gennem skovterræn til kl. 10.00 hvorefter vore lotter serverede frokost.

Feltkøkken med køkkenlotter

Derefter fortsatte vi på veje til kl. 16.00 eller 16.30. med en kort pause. Det værste var at gå på isslag på brosten. En anden sag var, at de grove svenske sokker, var meget rationeret, når vi havde opgivet at stoppe hæle, vendte vi hælen opad og sled på skafterne. Vabler var umuligt at undgå, men

jeg lærte at sy en uldtråd igennem så vædsken trak ud, så var det muligt at gå også med disse. Jeg lærte også at gå og småsove i geledet uden at komme ud af trit. Disse ture var 12 timers marcher og det højeste antal km. vi har gået er ca 80 km. På en marchtur i Skåne blev vi kommanderet gennet et område med vand kl. 10.00 formiddag, og gik med våde sokker og støvler til om eftermiddagen.

Den nærmeste vej hjem.

Vi var meget forskellige i højden, og da de højeste og mest langbende gik forrest, var det med at holde trit med dem.

Brigaden på march i Sønderjylland

Fritid.

Ja det kan synes besynderligt at der kunne være tale om fritid i det ellers komprimerede uddannelsesprogram. Ikke desto mindre har jeg haft herlige stunder i den begrænsede fritid. Det begyndte med at jeg sammen med min kammerat 1110 Mogens Grøn Madsen fandt ud af at det kunne være godt med lidt tilskud til de kr. 2,50 vi modtog i løn pr. dag. Vi aftalte at skove på østsiden af Mähleren. Jeg husker ikke prisen for pr. leveret mtr3, idet vi fandt ud af at timelønnen var for ringe og indstillede denne aktivitet.

Fritidshobby - Skovhugning - Hätunaholm

Tortilla-Flat.

Sparsom fritid

1082 Chrisoffersen havde lånt et såkaldt ødehus af en bondemand. Dette blev vort fristed i ledige timer. Desværre var det småt med tørt brænde, så der måtte sommetider lidt bygningstømmer i ovnen.

Lagrend på Ski.

I vineren blev der afholdt 10 km. langrend til erhvervelse af et idrætsmærke. Jeg gennemførte på tiden under 60 min. Desværre viste det sig at vi ikke kunne erhverve det svenske militære idrætsmærke, i stedet fik vi Shidfremjandets langrendsmærke, og tilladelse til at bære det på vor uniform.

!.kp. 3. deling havde i Julen 1944 vagt i Håtunholm.

Juleaften i spisebarakken med rigtig dansk julemad og et mukt panorama fremstillet af ukopr. E. Henriksen (civil uddannet konditor) der forestillede Københavns tårne i silhuet. En julegave fik vi da også, et sæt broncemanchetknapper med kæde, og kongebå emaljebelægning og deri de 3 svenske kroner. Jeg har dem stadig og bruge dem ved festlige lejligheder. Denne vagttjeneste resulterede i: at delingen under kommando af Sgt. Sundbøl fik 8 dages vinterorlov til nytår. Vi rejste med de svenske Statsbaner til Sundsval, og tilbragte 8 dage i en Stuga, med masser af skiterræn og oplevede virkelig svensk vinter med masser af sne, og godt kammeratskab.

Vi var så heldige at komme til Stockholm kørende med Marokkos chauffør i en fin Ford V8 med gengasgenerator. Vi gik til Grand Hotel til eftermiddagsdans. Vi må ikke have set seriøse nok ud, vi blev nægtet adgang. Gode råd var dyre, men også udtænkt idet vi valgte at blive kørt til døren af vor chauffør, og så gik svindørerne op, vi var jo noget i egen bil med chauffør, under krigen.

Vi overværede mange gode danske kunstnere i vor biografbarak. Maguerite Viby gav udendørs koncert fra den udvendig balkon på Håtunholm. Raquel Rastenni sang for os, Preben Lerdoft Ry reciterede, Ebbe Rode og hans monologer, desuden mange gode udenlandske film, f.eks. "Borte med Blæsten" og de allieredes frontrapperer, invasionen m.v.

Først i april sagde vi farvel til Håtunholm og vore naboer i Håtuna kirke, og sang for fuld udblæsning for sidste gang "Kongernes Konge" Et uforglemmeligt minde. Vi blev læsset på godsvogne og tilbragte 24 timers transport til Veberød St. i Skåne. Vi blev forplejet undervejs af Svenske Lotter, gule ærter. Jeg errindrer intet om toiletforhold undervejs, men det må jo så være organiseret på bedste måde. Ved ankomsten til Veberød blev vi dirigeret til en teltlejr ved Häkabergera slot, i et smukt grønt område, hvor vi etablerede nødvendige sanitære forhold. Vi lå 10 mand i hvert telt der var rejst omkring en ovn og et øvrør som teltstang. Når vi gik til ro var der 30 graders varme, når man vågnede ud på natten, var der en klam kold luft, vi ikke kunde ungå at komme til at fryse. Jeg fik i min venstre hofte, tilbagevendende smerter der fulgte mig i mange år, som medførte at jeg kun periodisk kunne sove i siddende aflastende stilling i en liggestol. Først efter 25 indsprøjninger e vitamin i min balle forsvandt disse smerter. 1. kompagni 3. deling på øvelse i Skåne.

Brigadens mobilisering i teltlejr ved Håkkeberga i Skaane

Den 4. maj på min 21 års fødselsdag kom frihedsbudskabet.
Vort opbrud og hjemtransport er beskrevet i afsnit Marinen i Sverige 1943-45.

Modtagers email:

*

Din email:

*

Send

| [Tilbage til normal visning](#) | [Send denne artikel til en ven](#) |